

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (ΨΧ 00)

Πέτρος Ρούσσος

ΔΙΑΛΕΞΗ 7

Προσωπικότητα

- Η ενότητα και ακεραιότητα του ατόμου, το σύνολο των διακριτικών του χαρακτηριστικών και της ιδιοτυπίας της συμπεριφοράς του (Allport, 1961).
- Η προσωπικότητα αναφέρεται σε «λίγο πολύ σταθερούς, και εσωτερικούς παράγοντες, οι οποίοι κάνουν την προσωπικότητα ενός ατόμου να διακατέχεται από μια συνέπεια σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, αλλά ταυτόχρονα να είναι και διαφορετική από τη συμπεριφορά άλλων ατόμων σε παρόμοιες καταστάσεις» (Child, 1968)
- Η σύγκρουση γενετικού και περιβαλλοντικού καθορισμού
 - Γενετική προικοδότηση
 - Τρόπος ανάπτυξης
 - Φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον
- Και οι δύο παράγοντες επηρεάζουν την ανάπτυξη και εξέλιξη της προσωπικότητας. Οι επιδράσεις που θα δεχθεί το άτομο από τους περιβαλλοντολογικούς παράγοντες καθορίζονται, εν μέρει, από τις γενετικές δυνατότητες και τα γενετικά «όρια» που έχει το κάθε άτομο.

Τι είδους πληροφορίες μπορούμε να συλλέξουμε;

- Τα πραγματικά δεδομένα (Life record data)
- Τα δεδομένα παρατήρησης (Observer data)
- Τα δεδομένα των δοκιμασιών (Test data)
- Τα δεδομένα των αυτό-αναφορών (Self-report data)

Γιατί μελετάμε την προσωπικότητα;

- Για να αποκτήσουμε επιστημονική γνώση (θεωρητικό)
- Για να αξιολογήσουμε τους ανθρώπους (πρακτικό)
- Για να «αλλάξουμε» τους ανθρώπους (πρακτικό)

Θεωρίες προσωπικότητας

▪ Η θεωρία των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων

- Η θεωρία αυτή αντιμετωπίζει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ως τις βασικές μονάδες από τις οποίες αποτελείται η ανθρώπινη προσωπικότητα

▪ Η ψυχαναλυτική θεωρία

- Ορισμένα στοιχεία της προσωπικότητας είναι ενσυνείδητα, ενώ άλλα είναι ασύνειδα.

▪ Η θεωρία της συμπεριφοράς

- Η ανθρώπινη συμπεριφορά καθορίζεται σχεδόν απόλυτα από τις περιβαλλοντικές επιδράσεις.

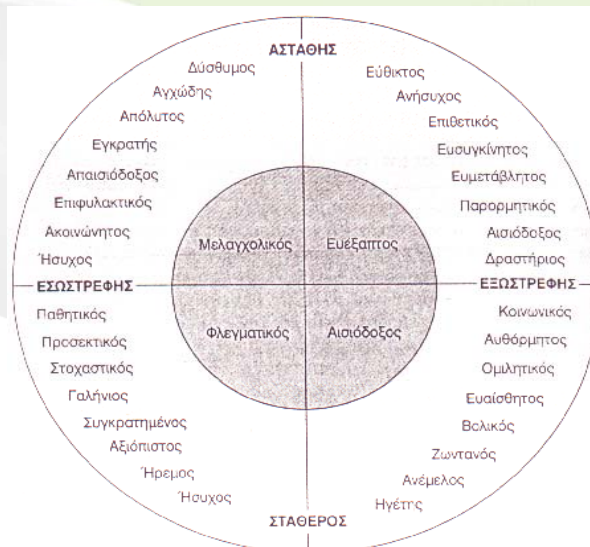
▪ Τυπολογικές θεωρίες

- Προσπαθούν να περιγράψουν και να εξηγήσουν τους διάφορους τύπους ανθρώπων. Δεν έχουν επιβεβαιωθεί από συστηματικές έρευνες.

▪ Θεωρία της κοινωνικής μάθησης

▪ Φαινομενολογική προσέγγιση

Οι βασικές διαστάσεις της προσωπικότητας (Eysenck & Rachman, 1965)

Ερευνητικά Δεδομένα (Wilson, 1978)

Οι εσωστρεφείς είναι πιο:

- ευαίσθητοι
- ευσυγκίνητοι
- προσεκτικοί
- αργοί
- κουράζονται πιο εύκολα

Οι εξωστρεφείς είναι:

- Λιγότερο καλοί στο σχολείο
- εγκαταλείπουν πιο εύκολα στις σπουδές
- Είναι λιγότερο επιρρεπείς σε ψυχιατρικά νοσήματα

Το μοντέλο των 16 παραγόντων (Cattell)

Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της Παραγοντικής Ανάλυσης, ανακάλυψε **δώδεκα (12)** και στη συνέχεια **δεκαέξι (16)** βασικά χαρακτηριστικά πηγής, τα οποία αποτελούν και τις βασικές διαστάσεις της προσωπικότητας.

Ως αποτέλεσμα αυτού του θεωρητικού μοντέλου, κατασκευάστηκε το 16 Personality Factor Questionnaire - 16PF (Cattell. Eber, Tatsuoka, 1970).

Οι παράγοντες που μετρά το ερωτηματολόγιο αυτό, καλύπτουν ένα ευρύ πεδίο από χαρακτηριστικά της ανθρώπινης προσωπικότητας, ιδιαίτερα από το πεδίο των ικανοτήτων και της ιδιοσυγκρασίας.

Παραδείγματα παραγόντων που μετρά το 16PF

- Sizia (Εσωστρέφεια)
- Affectia (Εξωστρέφεια)
- Threctia (Ντροπαλότητα)
- Praxernia (Πρακτικότητα)
- Harria (Δυσκαμψία Συμπεριφοράς)

Οι 16 Παράγοντες που μετρά το 16PF

Συγκρατημένος	Εξωστρεφής
Λιγότερο Έξυπνος	Περισσότερο Έξυπνος
Σταθερός, Ισχυρό Εγώ	Συναισθηματικός/Νευρωτισμός
Ταπεινός	Διεκδικητικός
Σοβαρός	Εύθυμος
Συμφεροντολόγος	Ευσυνείδητος
Ντροπαλός	Ριψοκίνδυνος
Επίμονος	Διαλλακτικός
Γεμάτος Εμπιστοσύνη	Καχύποπτος
Πρακτικός	Επινοητικός
Ευθύς	Πονηρός
Ήρεμος	Ενεργητικός
Συντηρητικός	Τολμηρός
Εξαρτημένος από την ομάδα	Αυτάρκης
Απείθαρχος	Πειθαρχημένος
Χαλαρός	Σφιγμένος

Οι πέντε βασικές διαστάσεις της προσωπικότητας

Λεξικολογική Υπόθεση	Ερωτηματολόγια
Εξωστρέφεια	Εξωστρέφεια
Συναισθηματική Σταθερότητα	Νευρωτισμός
Διανόηση	Δεκτικότητα στην Εμπειρία
Προσήνεια	Προσήνεια
Ευσυνειδησία	Ευσυνειδησία

Επιβεβαίωση του Μοντέλου (Costa & McCrae, 1999)

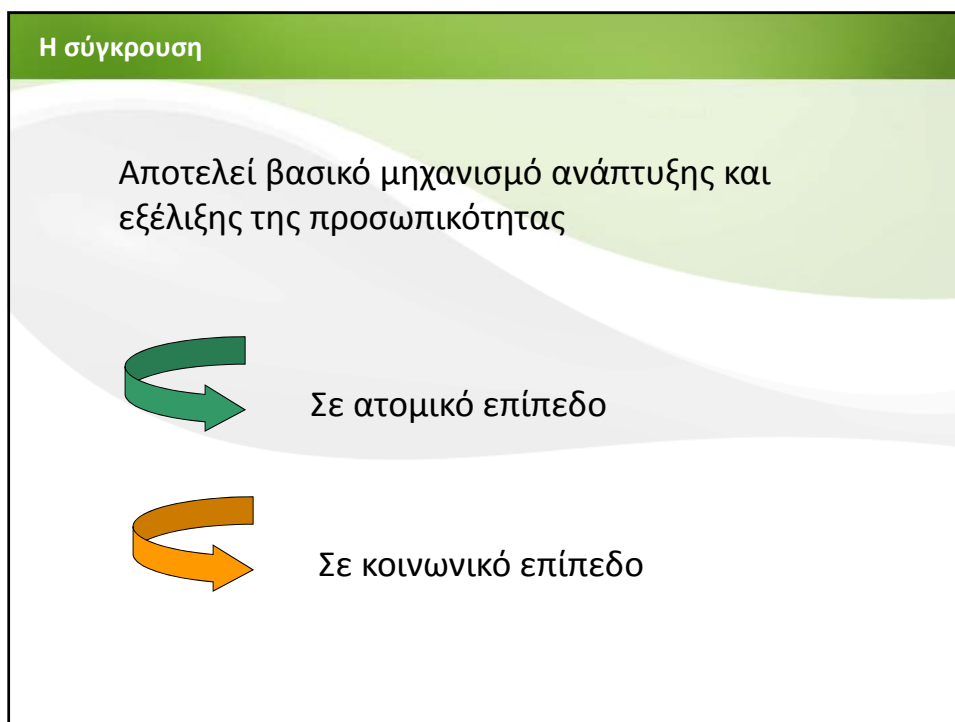
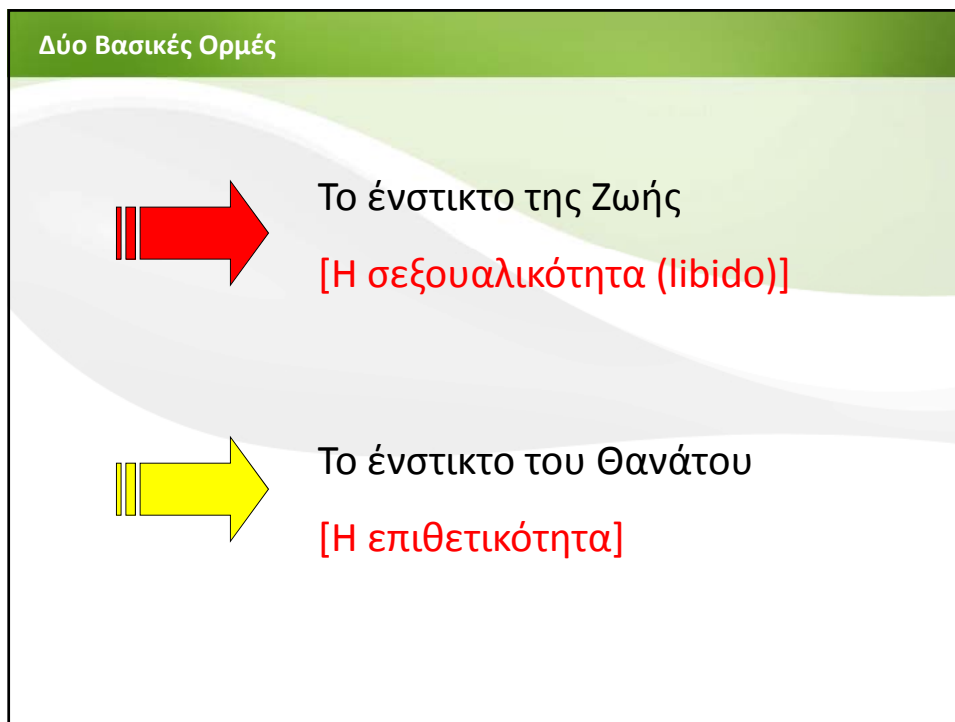
Για να είναι ένας παράγοντας βασικός, θα πρέπει να έχει:

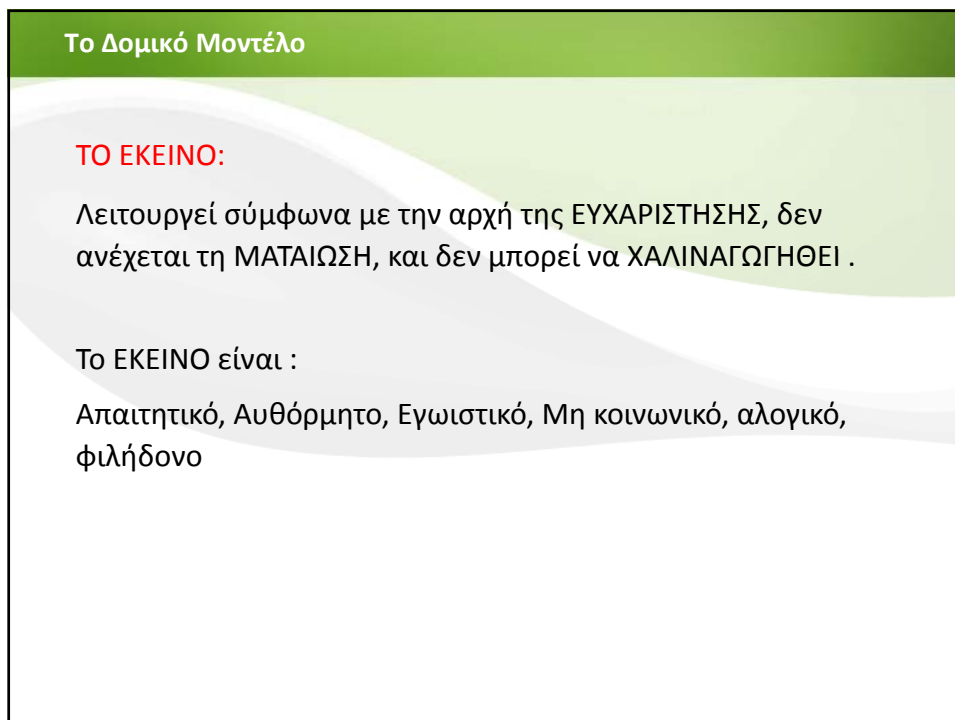
- Σταθερότητα στο χρόνο
- Ίδια αποτελέσματα από διαφορετικές πηγές
- Όλοι οι παράγοντες σε διαφορετικά περιβάλλοντα
- Όλοι οι παράγοντες κάποιο βιολογικό υπόστρωμα

Το μοντέλο Ορμή-Ένστικτο & το Ενεργειακό Μοντέλο

Οι ορμές (ένστικτα) αποτελούν τις κινητήριες δυνάμεις της προσωπικότητας. Είναι μια [εκ γενετής δύναμη](#), η οποία καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την ποικιλία της ανθρώπινης συμπεριφοράς

Το Δομικό Μοντέλο

ΤΟ ΥΠΕΡΕΓΩ:

Ελέγχει τη συμπεριφορά μας σύμφωνα με τους κοινωνικούς κανόνες **ΑΝΤΑΜΟΙΒΩΝΤΑΣ** (υπερηφάνεια, έπαρση) ή **ΤΙΜΩΡΟΝΤΑΣ** (ενοχές, αισθήματα κατωτερότητας)

Το Δομικό Μοντέλο

ΤΟ ΕΓΩ:

Λειτουργεί ως ζυγαριά ανάμεσα στις **ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ** και τις παράλογες **ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ** του **Εκείνο**, και την τελειομανία του **Υπερεγώ**.

Λειτουργεί πάντοτε με την **ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

Το Δομικό Μοντέλο

Για να το πετύχει αυτό το **ΕΓΩ**, χρησιμοποιεί τους **ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ ΑΜΥΝΑΣ**, για να

- Καταπιέσει
- Απελευθερώσει
- Τροποποιήσει

σταδιακά τις επιθυμίες του **ΕΚΕΙΝΟ**, οι οποίες σύμφωνα με το **ΥΠΕΡΕΓΩ** είναι ανεπίτρεπτες από το περιβάλλον του ατόμου

Η τριαρχική Θεωρία

Το **ΕΓΩ** είναι το πιο αδύναμο, σχετίζεται άμεσα με το **ΕΚΕΙΝΟ** και σύμφωνα με τον Freud, είναι το μέρος που υπηρετεί τα άλλα δύο

Η αλληλεπίδραση των 3 αυτών δομών, οδηγεί στην

ΕΝΔΟΨΥΧΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

(Όταν μια δομή αντιτίθεται στις άλλες δύο)

Η τριαρχική Θεωρία

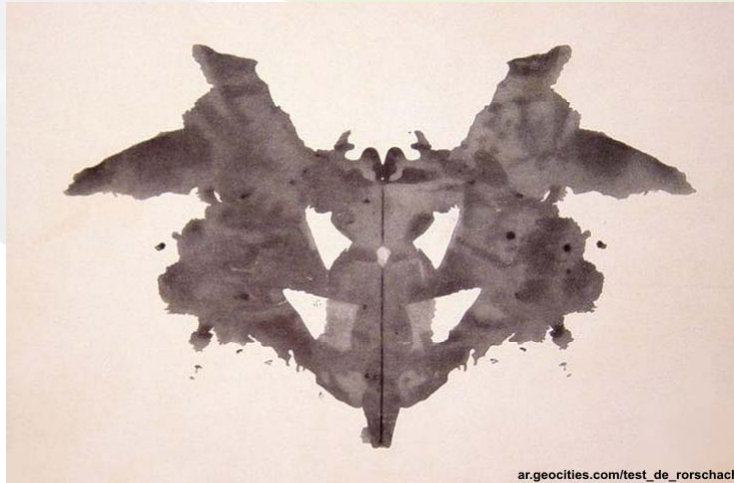
«Θα μπορούσαμε να παρομοιάσουμε τη σχέση μεταξύ **ΕΓΩ** και **ΕΚΕΙΝΟ**, με τη σχέση που υπάρχει μεταξύ του καβαλάρη και του αλόγου. Το άλογο παρέχει την κινητήρια δύναμη, ενώ ο καβαλάρης έχει τη δυνατότητα να καθορίζει την κατεύθυνση και ανάλογα να αποφασίζει για τις κινήσεις που θα του επιτρέψουν να κατευθυνθεί προς το στόχο αυτό. Παρ' όλα αυτά, πολύ συχνά οι σχέσεις μεταξύ **ΕΓΩ** και **ΕΚΕΙΝΟ** δεν είναι τόσο ιδανικές, καθώς ο καβαλάρης υποχρεώνεται να ακολουθήσει την κατεύθυνση που το άλογο θέλει να ακολουθήσει».

(Freud, 1933)

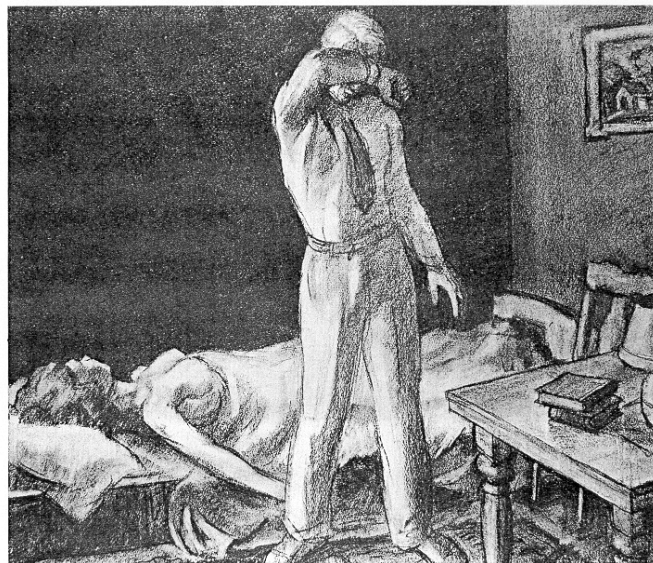
Μέτρηση της Προσωπικότητας

- Προβολικά Τεστ
- Ερωτηματολόγια Προσωπικότητας
- Κοινωνιομετρικές Τεχνικές
- Διαβαθμιστικές κλίμακες (rating scales)

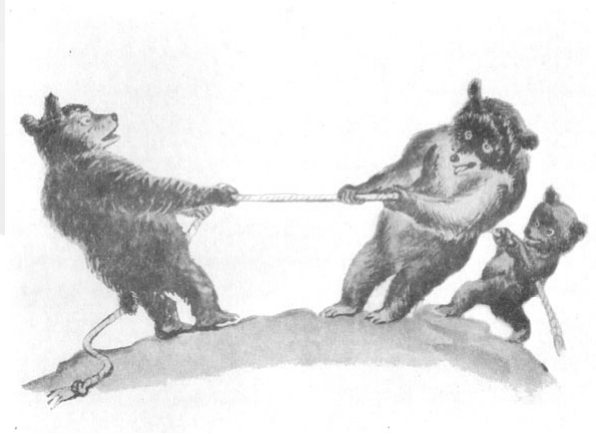
Δοκιμασία Rorschach (παράδειγμα σχήματος)

Thematic Apperception Test – TAT – Δοκιμασία Θεματικής Ανάλυσης

Children's Apperception Test

Θερμές ευχές για
Καλά Χριστούγεννα
και ευτυχισμένο και
δημιουργικό το
2012!

Μην ξεχάσετε:

Διασκεδάστε, ξεκουραστείτε, χορέψτε,
πιείτε, ανταλλάξτε δώρα, βρεθείτε με
αγαπημένους ανθρώπους, χαρείτε τη
χαρά των Χριστουγέννων!

Αλλά και...

Αφιερώστε μερικές ώρες στη μελέτη των
σημειώσεών σας και προετοιμαστείτε για
τις τελευταίες μας συναντήσεις μετά τις
διακοπές φέρνοντας απορίες και
ερωτήσεις...

*Merry
Christmas!*